

Adolf Haavelmo

NORSK POLARINSTITUTT

Adolf Haavelmo,

+

Søren Zachariassen

Det norske geografiske selskaps
aarbok.

XXVI-XXVII.

1914-1916.

Til dr. Olovsson.

449

1. maj
dypetross
til 6

op. 125

Søren Zachariassen.

SØREN ZACHARIASSEN

En av vore ældste ishavsskipperer er isommer avgaat ved døden. Han har ikke gjort nogen geografiske opdagelser eller paa anden maate fremmet vor geografiske viden, men hans fremsyn og initiativ har dog været av saa stor betydning for Spitsbergens kommerzielle utvikling at det synes mig at være berettiget at vie hans minde nogle ord i Det Norske Geografiske Selskabs Aarbok.

SØREN ZACHARIASSEN blev født 18de september 1837 og døde 16de august 1915. Bare 17 aar gammel begyndte han at fare paa ishavet. Han var første gang med den bekjendte ishavsfarar MATILAS. Han reiste siden hvert aar som almindelig fangstmand og harpuner indtil 1862, da han fik eget fartøi at føre. Det var jagten „Haabet“, tilhørende HILBERT PETTERSEN, med hvilken han drev haakjærringfangst. I 1888 ombyttet han denne med jagten „Gottfred“, som han førte til 1900. Som fangstskipper færdedes han mest i farvandene rundt Spitsbergen paa storkobbe- og hvalrosfangst.

I 1901 var han paa Spitsbergen paa laksefangst. Han fisket laks (egentlig sjørøyr) i Russekjeila paa sydsiden av Isfjordmundingen. Laksen blev hermetisk nedlagt. Han tilberedte ialt 30 kasser med 50 literbokser i hver. Men det viste sig vanskelig at faa laksen avsat, saa at noget godt økonomisk resultat av turen hadde han ikke.

Fra 1902 til sin død før han som islods med fartøier mellem Spitsbergen og Norge. I 1913 var han saaledes islods med „Hertha“, som førte kaptein STAXRUDS undsætningsekspedition for SCHRÖDER-STRANZ til Spitsbergen.

I 1862 opdaget han kulleierne paa Kap Boheman, en langt utstikkende halvø paa nordsiden av Isfjorden. Denne opdagelse gav støtet til at han i 1899 reiste til Spitsbergen med „Gottfred“ med 6 mands besætning for at bryte kul. Det lykkedes ham at faa ut ca. 40 tons; størsteparten blev tat ved Kap Boheman, men endel ogsaa ved Kap Heer paa østsiden av Green Harbours munding, hvor kul var kjendt allerede fra gammel tid. Han forsøkte ogsaa paa vestsiden av Storfjorden, hvor der skulde være kul efter fangstfolks utsagn. Men det lykkedes ham ikke at finde det rette sted.

Samme aar grundstødte Fyrsten av Monaco med sin yacht i Red Bay. Hans islods EDVARD JOHANNESSEN reiste i en steamlaunch til Green Harbour for om mulig at faa hjælp. Han traf her ZACHARIASSEN, som fulgte med derop, men da var yachten kommet av grund ved egen hjælp. Denne ekstratur var ham dog til adskillig økonomisk hjælp, likesom der blev gjort nogen fangst som ogsaa indbragte endel penge.

Kullasten blev bragt til Tromsø og solgt i smaat. *Dette er den første kullast som i forretningsøiemed er blit bragt fra Spitsbergen til Norge.*

Han sendte ogsaa prøver av kullene til Kristiania og det lykkedes at faa interessert pengemænd for kulforekomsterne paa Spitsbergen. Der blev om vinteren dannet et selskab A/S Kulgrubekompaniet Isefjord til felternes utnyttelse. Sommeren 1900 blev der utsendt en ekspedition med „Gottfred“ bestaaende av 12 mand for at ta kulfelter i besiddelse. Der blev for selskapets regning annekteret følgende felter: Kap Bohemanfeltet, et omraade paa vestsiden av Advent Bay, et paa østsiden av Green Harbour og et paa vestsiden av samme fjord. Felterne blev indgjerdet, annektionstavler opsattes og paa Kap Boheman og paa østsiden av Green Harbour opsattes huse, et paa hvert sted. Der blev ogsaa drevet ut kul, ca. 40 tons paa Kap Boheman og en like stor mængde ved Kap Heer.

Som saa ofte ellers, naar et nyt foretagende sættes igang, saa ogsaa her: der fulgte snart andre efter i ZACHARIASSENS spor. Endel av den kullast som han medførte til Norge i 1899 kom til Trondhjem,

og kullene vakte her slik interesse at der blev stiftet et selskap, som i 1900 sendte opover en ekspedition for at annektere kulfelter. Ekspeditionen lededes av skipper HENRIK NÆSS og hadde en skjøite ved navn „Depenten“ til sin raadighet. Der blev et kapløp mellem denne ekspedition og ZACHARIASSENS. Trondhjemsselskapets rettigheter blev i 1905 overtat av det amerikanske selskap Arctic Coal Co., som har sat igang rationel grubedrift paa sine felter og hittil eksportert ca. 200 000 tons væsentlig til Norge.

Senere, særlig efter 1908, er saa kommet til en hel del andre selskaper fra forskjellige lande: Norge, Sverige, England, Rusland. Der er blit et helt kapløp om kulfelter, med overskjærpninger og derav følgende stridigheter.

Iaar (1916) er der saa dannet eller under dannelse 3 store norske selskaper, som har optat i sig en række av de ældre: A/S Store Norske Spitsbergen Kulkompani, som har indkjøpt bl. a. de amerikanske felter, A/S De norske Kulfelter Spitsbergen og A/S Svalbard Kulgruber. Disse selskaper har en samlet kapital paa 17,85 millioner kroner. Alle de heldigst beliggende kulfelter paa Spitsbergen er nu paa norske hænder.

SØREN ZACHARIASSEN er den første som har hat forstaaelse av disse kuls betydning for os, og han hadde ogsaa mot og ihærdighet nok til at omsætte sine ideer i praktisk arbeide for saken. Nogen økonomisk fordel høstet han desværre ikke for sit fremsyn, men hadde dog den tilfredsstillelse at opleve at se at han hadde ret i sin opfatning av Spitsbergenskullenes betydning.

Adolf Hoel.